

รายงานผลการติดตามภาวะการผลิตมันสำปะหลัง ฤดูการผลิตปี 2553/54

ระหว่างวันที่ 12 - 17 ธันวาคม 2553

วัตถุประสงค์

- เพื่อติดตามสถานการณ์การผลิตและการตลาดในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ในภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- เพื่อติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง และผลกระทบต่อผลผลิตมันสำปะหลัง
- เพื่อประเมินผลกระทบของการเกิดอุทกภัย ต่อผลผลิตมันสำปะหลัง

1. สถานการณ์ทั่วไป

● ภาคตะวันตก และภาคเหนือตอนล่าง

ผลผลิตมันสำปะหลังลดลงประมาณ 5% จากที่คาดการณ์ไว้เมื่อเดือนสิงหาคม 2553 เนื่องจากการแพร่ระบาดของเพลี้ยแป้ง ส่งผลให้ผลผลิตมันสำปะหลังในหลายจังหวัดได้รับความเสียหายมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร โลก ดาก สุโขทัย และอุตรดิตถ์ สำหรับความเสียหายจากการเกิดอุทกภัยพบเพียงเล็กน้อยใน จ.สุพรรณบุรี เท่านั้น

● ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลผลิตมันสำปะหลังมีปริมาณใกล้เคียงกับที่คาดการณ์ไว้เมื่อเดือนสิงหาคม 2553 จังหวัดที่มีผลผลิตลดลง ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และสกลนคร เนื่องจากผลกระทบจากการระบาดของเพลี้ยแป้ง และสภาพฝนตกชุกทำให้เกิดน้ำท่วมในบางพื้นที่ ประกอบกับราคามันสำปะหลังเพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรเร่งขุดมันสำปะหลังไม่ครบอายุออกขาย ส่วนจังหวัดที่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ จังหวัดเลย มหาสารคาม และขอนแก่น เนื่องจากสภาพอากาศเอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของมันสำปะหลัง ราคารับซื้อหัวมันสำปะหลังจูงใจให้เกษตรกรดูแลเอาใจใส่แปลงเพาะปลูกมันสำปะหลังมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังในจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม และอุตรธานี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทดแทนพื้นที่ปลูกอ้อย และพบการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังการเก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้น

● สถานการณ์การผลิตมันสำปะหลังทั่วประเทศ

จากการติดตามภาวะการผลิตมันสำปะหลัง ฤดูกาลผลิตปี 2553/54 เฉพาะในภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะสำรวจ ประเมินสถานการณ์การผลิตในเบื้องต้นว่าผลผลิตมันสำปะหลังโดยรวมจะลดลงประมาณ 2% จากที่คาดการณ์ไว้เมื่อเดือนสิงหาคม 2553 และในเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2553 ประเมินว่าเกษตรกรได้ขุดหัวมันฯ ออกมาแล้วประมาณ 15% ของผลผลิตรวมทั้งประเทศ สำหรับการแพร่ระบาดของเพลี้ยแป้งพบการระบาดทั่วไป ไม่รุนแรง เนื่องจากสภาพฝนตกชุกและยาวนานเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านๆ มา ส่วนความเสียหายจากอุทกภัย พบความเสียหายเพียงเล็กน้อย

2. สถานการณ์การตลาดมันสำปะหลัง

➤ ภาคตะวันตก

- พื้นที่ จ.สุพรรณบุรี จ.อุทัยธานี จ.ชัยนาท จ.ราชบุรี และ จ.กาญจนบุรี
 - ปริมาณหัวมันฯ ออกสู่ตลาดค่อนข้างน้อย โรงแป้งฯ ไม่ได้ประมาณ 30-50% ของกำลังการผลิต ลานมันบางแห่งเริ่มตากมันเส้นแล้ว แต่ส่วนใหญ่ยังคงซื้อหัวมันฯ เพื่อส่งเข้าโรงแป้งฯ ราคาค่าหัวมันฯ คละ ประมาณ 3.00-3.25 บ./กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 23-25%

➤ ภาคเหนือตอนล่าง

- พื้นที่ จ.กำแพงเพชร จ.ดาก จ.พิจิตร โลก จ.สุโขทัย จ.อุตรดิตถ์ จ.เพชรบูรณ์ และ จ.นครสวรรค์

- ปริมาณหัวมันฯ ออกสู่ตลาดปานกลาง โรงแป้งฯ ไม่ได้ประมาณ 40-60% ของกำลังการผลิต ลานมันเริ่มตากมันเส้นแล้ว แต่ส่วนใหญ่ยังคงซื้อหัวมันฯ เพื่อส่งเข้าโรงแป้งฯ ราคาหัวมันฯ คละ ประมาณ 2.60-3.10 บ./กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 21-24%

➤ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- พื้นที่ จ.นครราชสีมา และจังหวัดใกล้เคียง (จ.ชัยภูมิ, จ.บุรีรัมย์, จ.ลพบุรี และ จ.สระบุรี)
 - ปริมาณหัวมันฯ เข้าสู่ตลาดมากแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ โรงแป้งฯ ยังต้องซื้อหัวมันฯ จากจังหวัดอื่นเพื่อดำเนินการผลิต โรงแป้งฯ ไม่ได้ประมาณ 70-90% ของกำลังการผลิต ลานมันเริ่มตากมันเส้นเพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่ยังคงซื้อหัวมันฯ เพื่อส่งเข้าโรงแป้งฯ ราคาหัวมันฯ คละ ประมาณ 3.00-3.30 บ./กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 25-26%
- พื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (จ.กาฬสินธุ์ จ.มหาสารคาม จ.ร้อยเอ็ด และ จ.ขอนแก่น)
 - ปริมาณหัวมันฯ เข้าสู่ตลาดค่อนข้างมากแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ โรงแป้งฯ ยังต้องซื้อหัวมันฯ จากจังหวัดอื่นเพื่อดำเนินการผลิต โรงแป้งฯ ไม่ได้ประมาณ 40-80% ของกำลังการผลิต ลานมันยังไม่ได้เริ่มตากมันเส้นเนื่องจากราคาหัวมันสูง มีเพียงการซื้อหัวมันฯ เพื่อส่งเข้าโรงแป้งฯ ราคาหัวมันฯ คละ ประมาณ 2.95-3.10 บ./กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 24-27%
- พื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (จ.อุดรธานี จ.เลย จ.หนองบัวลำภู จ.หนองคาย และ จ.สกลนคร)
 - ปริมาณหัวมันฯ เข้าสู่ตลาดมาก โรงแป้งฯ ไม่ได้ประมาณ 90% ของกำลังการผลิต (โรงแป้งฯ ใน จ.เลย ไม่ได้ประมาณ 40% เนื่องจากหัวมันฯ เพิ่งเริ่มออกสู่ตลาด) ลานมันเริ่มตากมันเส้นแล้ว แต่ยังคงมีบางแห่งที่ซื้อหัวมันฯ เพื่อส่งเข้าโรงแป้งฯ ราคาหัวมันฯ คละ ประมาณ 2.60-3.10 บ./กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 24-27%
- พื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (จ.อุบลราชธานี, จ.ศรีสะเกษ, จ.อำนาจเจริญ และ จ.สุรินทร์)
 - ปริมาณหัวมันฯ เริ่มเข้าสู่ตลาดมากขึ้น โรงแป้งฯ ไม่ได้ประมาณ 70-90% ของกำลังการผลิต ลานมันเริ่มตากมันเส้นแล้ว แต่ยังคงมีบางแห่งที่ซื้อหัวมันฯ เพื่อส่งเข้าโรงแป้งฯ ราคาหัวมันฯ คละ ประมาณ 2.60-3.00 บ./กก. เชื้อแป้งเฉลี่ย 26-27%

➤ ภาคตะวันออก

- คณะสำรวจฯ จะออกเดินทางเพื่อติดตามภาวะการผลิตและการตลาดมันสำปะหลัง ในวันที่ 16-19 มกราคม 2554

3. ปัญหา ข้อเสนอแนะ

ปัญหา

➤ สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช

พบการระบาดของเพลี้ยแป้งโดยทั่วไปในระยะเริ่มต้น แต่ยังไม่รุนแรงเนื่องจากสภาพฝนตกชุกอย่างต่อเนื่อง หากสภาพอากาศในช่วงต่อไปแห้งแล้งและร้อนจะทำให้เพลี้ยแป้งเพิ่มปริมาณขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบต่อการเก็บเกี่ยวในฤดูกาลนี้ และผลผลิตในฤดูกาลหน้า นอกจากนี้ยังพบแมลงศัตรูพืชชนิดอื่นๆ ได้แก่ เพลี้ยแป้งสีเขียวและไรแดง ในบางพื้นที่ และเริ่มมีผลต่อมันสำปะหลัง

ข้อเสนอแนะ

- เกษตรกรควรมีการเตรียมตรวจแปลงมันสำปะหลัง โดยเฉพาะในช่วงแล้งที่มาถึง เพื่อกำจัดต้นที่มีเพลี้ยแป้งก่อนที่จะมีการแพร่ระบาดออกไป
- ส่วนราชการและผู้ประกอบการควรร่วมมือกันในการผลิตแตนเบียน เพื่อกระจายการปล่อยแตนเบียนให้ครอบคลุมพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังทั่วประเทศ

- แรงประชาสัมพันธ์การป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งอย่างถูกวิธี หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีฉีดพ่น หรือพิจารณาใช้เป็นทางเลือกสุดท้าย เพราะจะมีผลกระทบต่อศัตรูธรรมชาติของแมลงศัตรูพืชชนิดอื่น ๆ
- ส่วนราชการควรมีการวิจัยพันธุ์มันสำปะหลังอายุสั้น และเทคโนโลยีในการปลูก เพื่อให้เหมาะสมกับบางพื้นที่ เช่น นาข้าว พื้นที่ลุ่ม

4. ข้อสังเกต

- จากการสำรวจพบว่าเกษตรกรตระหนักถึงภัยร้ายของเพลี้ยแป้งที่มีผลกระทบต่อมันสำปะหลัง มีความรู้ในการดูแลป้องกันเพิ่มขึ้น และให้ความสนใจในการแช่ท่อนพันธุ์เพิ่มขึ้น
- สืบเนื่องจากมันสำปะหลัง มีราคาสูงมากทำให้เกษตรกรบางส่วน เพิ่มพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในแปลงนา โดยจะปลูกหลังการเก็บเกี่ยวข้าว (เดือนพฤศจิกายน) และจะเก็บเกี่ยวก่อนการปลูกข้าวในฤดูกาลถัดไป
- คณะสำรวจฯ ได้เดินทางไปดูการเพาะเลี้ยงแตนเบียนของบริษัท เนชั่นแนลสตาร์ช แอนด์ เคมิเคิล (ไทยแลนด์) จำกัด ซึ่งประสบความสำเร็จในการผลิตแตนเบียน ด้วยวิธีง่าย ๆ (โดยใช้ผลฟักทองแทนต้นมันสำปะหลัง) ทำให้มีแตนเบียนแจกจ่ายเกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปเป็นจำนวนมากและสม่ำเสมอ มีส่วนช่วยให้เพลี้ยแป้งในจังหวัดกาฬสินธุ์ลดการระบาดลง

คณะสำรวจภาวะการผลิตและการค้ามันสำปะหลัง ฤดูกาลผลิตปี 2553/54

17 ธันวาคม 2553